

BUHAY, PINADADAAN SA ILONG NA BAKUNA SA **TRANGKASO**

ANG KAILANGAN NINYONG MALAMAN **2009-10**

Maraming Pahayag na Impormasyon Tungkol sa Bakuna ay maaaring makuha sa Espanyol o iba pang mga wika. Tingnan ang www.immunize.org/vis.

1 Bakit magpapabakuna?

Ang trangkaso (“flu”) ay isang sakit na nakakahawa.

Ito ay sanhi ng virus ng trangkaso, na maaaring maikalat sa pamamagitan ng pag-ubo, pagbahin, o mga lumalabas galing sa ilong.

Ang ibang mga sakit ay may mga katulad na sintomas at madalas na napagkakamalang trangkaso. Pero ang tunay na trangkaso ay ang sakit na sanhi ng virus ng trangkaso.

Kahit sino ay puwedeng matrangkaso, pero ang pinakamarami sa mga natatrangkaso ay mga bata. Para sa karamihan ng mga tao, ito ay tumatagal ng ilang araw lamang. Ito ay puwedeng maging sanhi ng:

- lagnat
- pananakit ng lalamunan
- ginaw
- pagkahapo
- ubo
- sakit ng ulo
- pananakit ng kalamnan

Ang ilang tao, tulad ng mga sanggol, matatanda, at ang mga may partikular na mga kondisyong pangkalusugan, ay maaaring lalong magkasakit. Ang trangkaso ay maaaring maging sanhi ng mataas na lagnat at pulmunya, at ginagawang mas malala ang mga kasalukuyang kondisyong medikal. Ito ay maaaring maging sanhi ng pagtatae at atake sa mga bata. Pangkaraniwan, may 226,000 tao na naospital taun-taon dahil sa trangkaso at may 36,000 na namamatay – karamihan ay matatanda.

Nagagawa ng bakuna sa trangkaso na pigilan ang trangkaso.

2 Buhay, pinahinang-virus na bakuna sa trangkaso – LAIV (pangwisik sa ilong)

May dalawang uri ng bakuna sa pana-panahong trangkaso:

1. Ang buhay, pinahinang-virus na **bakuna sa trangkaso** (live, attenuated influenza vaccine, LAIV) ay nagtataglay ng buhay pero pinahinang (binawasan ang lakas na) virus sa trangkaso. Ito ay iwiniwisik sa mga butas ng ilong. 2. Ang **pinatay-na-virus** na bakuna sa trangkaso, kung minsan ay tinatawag na “iniksiyon sa trangkaso,” ay ibinibigay sa pamamagitan ng iniksiyon.

Ang pinatay-na-virus na bakuna sa trangkaso ay inilarawan sa isang nakahiwalay na Pahayag ng Impormasyon Tungkol sa Bakuna.

Ang mga virus sa trangkaso ay laging nagbabago. Dahil dito, ang mga bakuna sa trangkaso ay isinasapanahon taun-taon, at ang taunang pagbakuna ay inirerekomenda.

Bawat taon sinisikap ng mga siyentipiko na itumbas ang mga virus ng bakuna sa pinakamalalang na nagiging sanhi ng trangkaso sa taon na iyon. Kung may malapit na katumbas ang bakuna ay nagprotektta sa karamihan ng tao sa malubhang sakit na may kaugnayan sa trangkaso. Pero kahit na walang malapit na katugma, ang bakuna ay nagkakaloob ng ilang proteksiyon. Ang bakuna sa trangkaso ay *hindi* humahadlang sa sakit na “kagaya ng trangkaso” na dulot ng mga ibang virus.

Umaabot ng hanggang 2 linggo para mabuo ang proteksiyon pagkatapos ng pagbakuna. Ang proteksiyon ay tumatagal nang hanggang isang taon.

Ang LAIV ay hindi nagtataglay ng thimerosal o ibang mga preserbatibo.

3 Sino ang puwedeng tumanggap ng LAIV?

Ang LAIV ay inaprobahan para sa **mga taong mula sa 2 hanggang 49 na taon ang edad**, na hindi buntis at walang mga partikular na kondisyon sa kalusugan (tingnan ang #4, sa ibaba). Ang bakuna sa trangkaso ay inirerekomenda para sa mga taong maaaring magkalat ng trangkaso sa ibang mga tao na malaki ang panganib, tulad ng:

- **Mga nakakaugnayan sa bahay at mga tagapag-alaga mula sa labas ng bahay** ng mga batang hanggang 5 taon ang edad, at mga taong 50 at mas matanda.
- Mga doktor at nars, at mga miyembro ng pamilya o sinuman na **malapit na nakakaugnayan ng mga taong nanganganib** na magkaroon ng seryosong trangkaso.

Ang mga tagakaloob ng pangangalagang pangkalusugan ay maaari ring magrekomenda ng taunang bakuna sa trangkaso para sa:

- Mga taong nagkakaloob ng **mahahalagang serbisyo sa komunidad**.
- Mga taong naninirahan sa **mga dormitoryo, mga pasilidad ng pagwawasto**, o namamalagi sa ibang masisikip na lugar, upang mapigilan ang paglaganap.

Ang bakuna sa trangkaso ay inirerekomenda rin para sa sinumang gustong **bawasan ang kalamangan na magkaroon ng trangkaso o ikalat ang trangkaso sa ibang mga tao**.

4 May mga tao na hindi dapat tumanggap ng LAIV

Ang LAIV ay hindi lisensiyado para sa lahat. Ang mga sumusunod na tao ay dapat tumanggap ng **pinatay-na-virus** na bakuna (iniksiyon sa trangkaso) sa halip:

- **Mga taong 50 taon ang edad at mas matanda o mga batang nasa pagitan ng 6 na buwan at 2 taon ang edad.** (Ang mga batang mas bata sa 6 na buwan ay hindi maaaring tumanggap ng alinman sa bakuna sa trangkaso.)
- Mga batang wala pang 5 taong gulang na may hika o may isa o mahigit na karanasan ng paghuni sa loob ng nakaraang taon.
- Mga taong may mga pangmatagalang problemang pangkalusugan sa:
 - sakit sa puso
 - sakit sa bato o sakit sa atay
 - sakit sa baga
 - metabolikong sakit, tulad ng diabetes
 - hika
 - anemia, at karamdaman ukol sa dugo
- Sinumang may taglay na mga karamdaman sa kalamnan o nerbiyos (katulad ng mga atake o cerebral palsy) na maaaring magdulot ng mga problema sa paghinga o paglunok.
- Sinumang may mahinang sistema ng panlaban sa sakit.
- Mga bata o adolescente na nasa pangmatagalang paggamot ng aspirin.
- Mga buntis na babae.

Sabihin sa iyong doktor ikaw ay nagkaroon na ng Guillain-Barré syndrome (isang malubhang sakit na pagkalumpo na tinatawag ding GBS). Maaari kang tumanggap ng bakuna, ngunit dapat kang tulungan ng iyong doktor na gumawa ng desisyon.

Ang **iniksiyon sa trangkaso** ay ang mas pinipiling bakuna para sa mga tao (kabilang ang mga manggagawa sa pangangalagang pangkalusugan, at mga miyembro ng pamilya) na malapit na nakikipag-ugnayan sa sinuman na may *lubhang* mahinang sistema ng panlaban sa sakit (na nangangailangan ng pangangalaga sa isang protektadong kapaligiran, katulad ng yunit na paglipat ng utak sa buto). Ang mga taong may malapit na kontak sa mga taong may mga sistema ng panlaban sa sakit na hindi malubhang pinahina (kabilang ang mga may HIV) ay maaaring tumanggap ng LAIV.

Sinumang may malubhang kondisyon sa ilong na sapat upang gawing mahirap ang paghinga, katulad ng sobrang pagbabara ng ilong, ay kailangang tumanggap ng iniksiyon sa trangkaso sa halip.

May mga tao na dapat munang sumanguni sa isang doktor bago tumanggap ng alinman sa bakuna sa trangkaso:

- Sinumang nagkaroon ng seryosong reaksiyong alerhiya sa mga itlog o ibang mga sangkap ng bakuna, o sa isang naunang dosis ng bakuna sa trangkaso. *Sabihin sa iyong doktor kung ikaw ay may anumang malubhang alerhiya.*
- Ang mga taong kainaman o malubha ang sakit ay karaniwang dapat maghintay hanggang gumaling bago tumanggap ng bakuna sa trangkaso. Kung ikaw ay may-sakit, kausapin ang iyong doktor o nars tungkol sa kung babaguhin ang araw ng pagbakuna. Ang mga taong may banayad na sakit ay karaniwang puwedeng tumanggap ng bakuna.

5

Kailan ako dapat tumanggap ng bakuna sa trangkaso?

Makukuha ninyo ang bakuna sa sandaling maihanda ito, karaniwan ay sa taglagas, at hanggang ang sakit ay nangyayari sa inyong komunidad. Ang trangkaso ay maaaring mangyari kahit kailan mula Nobyembre hanggang Mayo, pero ito ay pinakamadulas na matindi sa buwan ng Enero o Pebrero. Ang pagpapabakuna sa Disyembre, o kahit sa mas huli, ay magiging kapaki-pakinabang pa rin sa karamihan ng mga taon.

Karamihan sa mga tao ay nangangailangan ng isang dosis ng bakuna sa trangkaso sa bawat taon. **Ang mga batang wala pang 9 taon ang edad na tumatanggap ng bakuna sa trangkaso sa unang pagkakataon** – o tumanggap ng bakuna sa trangkaso sa unang pagkakataon noong nakaraang panahon ngunit tumanggap lamang ng isang dosis – ay dapat tumanggap ng 2 dosis, nang hindi kukulangin sa 4 na linggo ang pagitan upang maprotektahan.

Ang bakuna sa trangkaso ay maaaring ibigay nang kasabay ang ibang mga bakuna.

6

Ano ang mga panganib mula sa LAIV?

Ang bakuna, tulad ng anumang gamot, ay puwedeng maging sanhi ng mga seryosong problema, tulad ng matiinding reaksiyong alerhiya. Napakaliit ang panganib na maging sanhi ng seryosong pinsala, o kamatayan, ang bakuna.

Ang mga buhay na virus ng bakuna sa trangkaso ay bihirang ipasa ng isang tao sa ibang tao. Kahit na mangyari ito, ang mga ito ay hindi malamang na maging sanhi ng sakit.

Ang LAIV ay ginagawa mula sa pinahinang virus at hindi nagiging sanhi ng trangkaso. Ang bakuna ay puwedeng maging sanhi ng mga banayad na sintomas sa mga taong tumanggap nito (tingnan ang ibaba).

Mga banayad na problema:

May mga bata at adolescente na 2-17 taong gulang na iniulat na nagkaroon ng mga banayad na reaksiyon, kabilang ang:

- tumutulong ilong, pagbabara ng ilong o ubo
- lagnat
- sakit ng ulo at pananakit ng kalamnan
- paghuni
- pananakit ng tiyan o paminsan-minsang pagsusuka o pagtatae

May mga may sapat na gulang na 18-49 taong gulang na nag-ulat ng:

- tumutulong ilong o pagbabara ng ilong
- pananakit ng lalamunan
- ubo, ginaw, pagkahapo/panghihina
- sakit ng ulo

Malubhang problema:

- Ang nagbabanta sa buhay na mga reaksiyong alerhiya mula sa mga bakuna ay bihirang-bihira. Kung ang mga ito ay mangyari, ito ay sa loob ng ilang minuto hanggang ilang oras pagkaraan ng pagbakuna.
- Kung ang bihirang reaksiyon ay mangyari sa isang bagong produkto, ang mga ito ay hindi matutukoy hanggang ang maraming libo, o milyon, na mga tao ay gumagamit. May milyong dosis ng LAIV na naipamahagi na mula nang ito ay lisensiyahan at walang natukoy na mga seryosong problema. Tulad ng lahat ng mga bakuna, ang LAIV ay patuloy na susubaybayan para sa hindi pangkaraniwan o malubhang problema.

7

Paano kung may malubhang reaksiyon?

Ano ang dapat kong hanapin?

Anumang di-pangkaraniwang kondisyon, tulad ng mataas na lagnat o mga pagbabago sa asal. Sa mga palatandaan ng malubhang reaksiyong alerhiya ay maaaring kabilang ang paghihirap huminga, pamamaos o paghuni, pamamantal, pamumutla, panghihina, mabilis na tibok ng puso o pagkahilo.

Ano ang dapat kong gawin?

- **Tumawag** ng doktor, o dalhin kaagad sa doktor ang tao.
- **Sabihin** sa doktor kung ano ang nangyari, ang petsa at oras na nangyari ito, at kailan ibinigay ang bakuna.
- **Sabihin** sa inyong tagapagkaloob ng pangangalaga na iulat ang reaksiyon sa pamamagitan ng paghaharap ng isang form ng Sistema ng Pag-uulat ng Masamang Pangyayari sa Bakuna (Vaccine Adverse Event Reporting System, VAERS). O puwede mong iharap ang ulat na ito sa pamamagitan ng website ng VAERS sa www.vaers.hhs.gov, o sa pamamagitan ng pagtawag sa 1-800-822-7967.

Ang VAERS ay hindi nagkaloob ng payong paggamot.

8

Ang Pambansang Programa sa Pagbabayad ng Pinsala sa Bakuna

Ang isang pederal na programa ay nilikha upang tumulong na bayaran ang pangangalaga ng nagkaroon ng seryosong reaksiyon sa isang bakuna.

Para sa karagdagang impormasyon tungkol sa Pambansang Programang Pagbabayad ng Pinsala ng Bakuna (National Vaccine Injury Compensation Program), tumawag sa **1-800-338-2382** o bisitahin ang kanilang website sa www.hrsa.gov/vaccinecompensation.

9

Paano ako makakakuha ng karagdagang kaalaman?

- Itanong sa inyong tagapagkaloob ng pangangalaga. Sila ay puwedeng magbigay sa iyo ng paningit na pakete ukol sa bakuna o magmungkahi ng ibang mga mapagkukunan ng impormasyon.
- Tawagan ang inyong lokal na kagawaran ng kalusugan o kagawaran ng kalusugan ng estado.
- Makipag-ugnayan sa Centers for Disease Control and Prevention (CDC):
 - Tumawag sa **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** o
 - Bisitahin ang website ng CDC sa www.cdc.gov/flu

DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES
CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

Vaccine Information Statement

Live, Attenuated Influenza Vaccine IMM-778T – Tagalog (8/11/09)
Translated by Transcend Translations, Davis, CA

42 U.S.C. § 300aa-26
www.transcend.net